

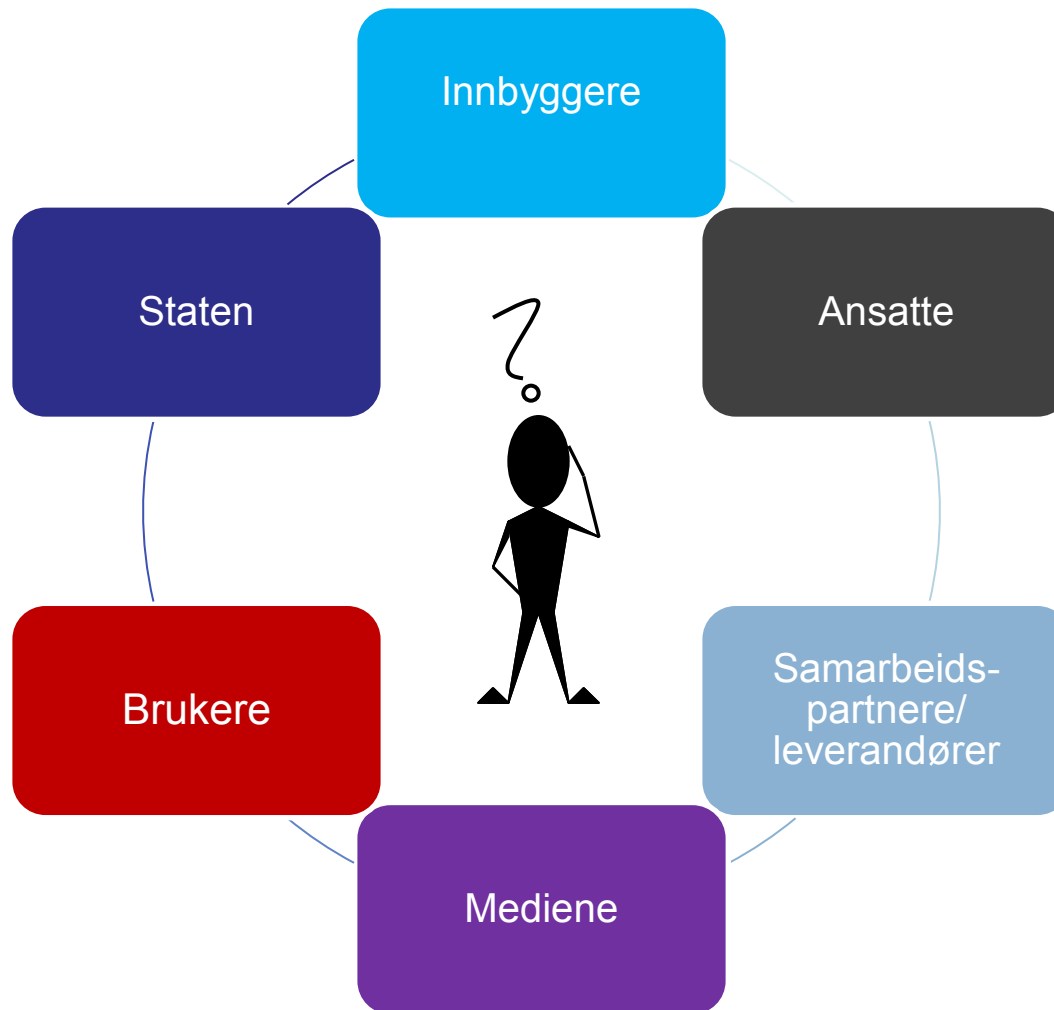
Etikk, åpenhet og dialog – hvordan skape tillit?

«Saman om ein betre kommune», nettverk - omdømme 16.02.12

Rådgiver og prosjektleder Christine Næss Evensen, KS

Foto: Etikkportalen

Hvem har forventninger til kommunen?

Hva er etikk og moral?

”Etikk er læren om fellesverdiene og moral er praktisering av disse verdiene. Moral er praksis, etikk er teorien om moral.”

Guttorm Fløistad, Professor i idehistorie

Har etikk en plass i kommunene?

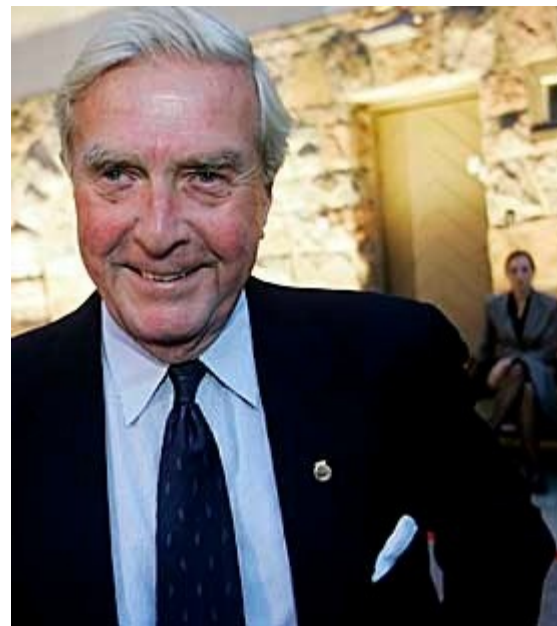
Omdømme/passiv:

- Hvordan skal vi fremstå?
- Hvilket inntrykk vil vi skape?
- Hvilke verdier gjør oss godt likt?
- Hva må vi gjøre for å sikre oss?

Kultur/aktiv:

- Hvem er vi?
- Hva kjennetegner oss?
- Hvor påvirker vi mest?
- Hvilke plikter har vi?

Sagt på en annen måte

Ord som peker seg ut:

- **Kommune**
- **Omdømme**
- **Felles**
- **Identitet**
- **Bedre**
- **Tilfredshet**
- **Tillit**
- **Beholde**
- **Medarbeidere**

Dette handler om:

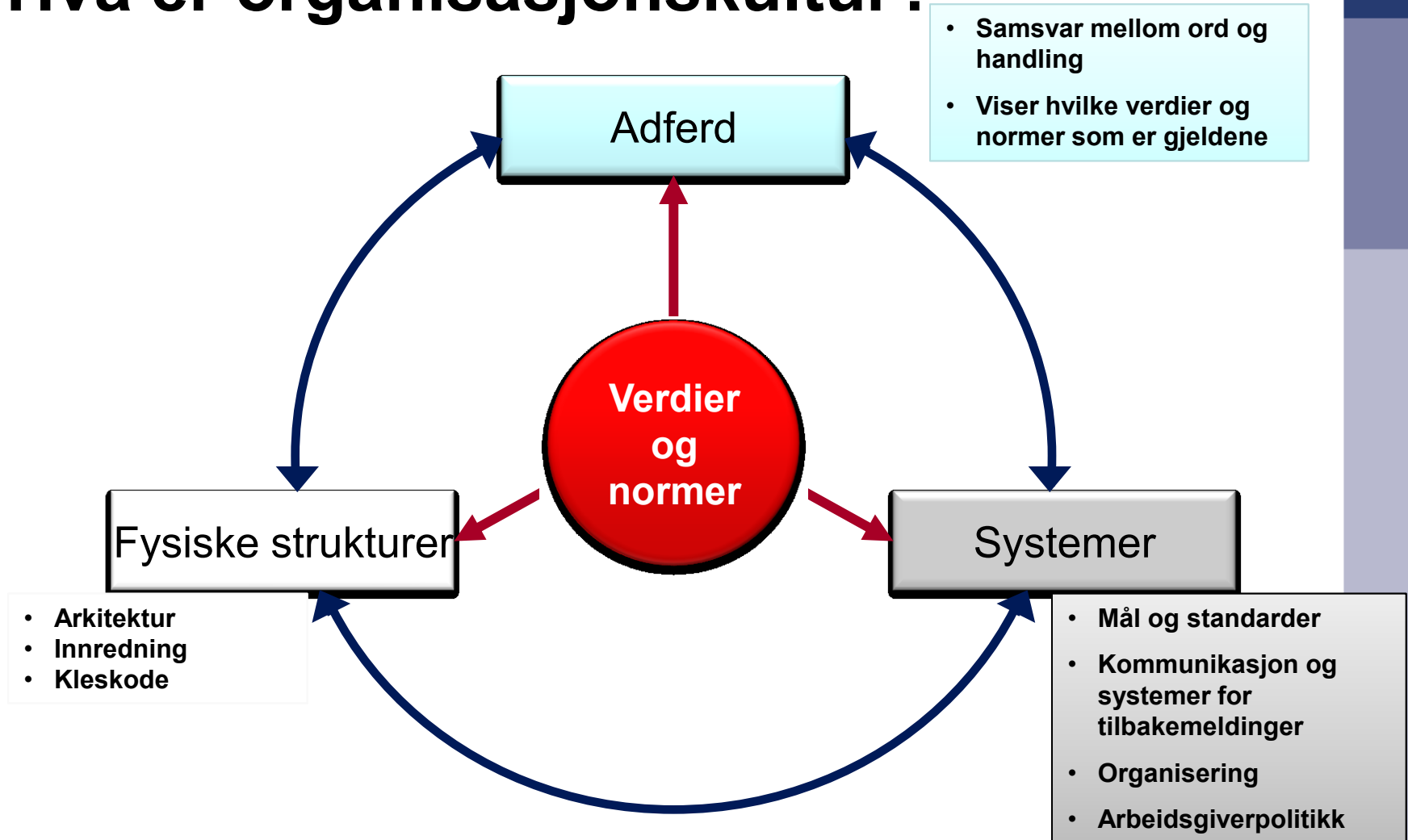
- Organisasjonsetikk og organisasjonskultur
- Felles identitet
- Ledelse – både politisk og administrativt

Hva er organisasjonsetikk?

«Felles refleksjonsarbeid for å løse etiske utfordringer som gjelder hele organisasjonens virksomhet. Organisasjonsetikkens første skritt er å identifisere mulige felles etiske utfordringer.»

«Organisasjonsetikk – Hvordan arbeide med verdispørsmål i flerkulturelle organisasjoner?» s.8, Aadland og Kaasa

Hva er organisasjonskultur?

Bevisstgjøring av kulturen er endringsskapende

Fører til:

- etisk bevissthet om tidligere selvfølgelig "tatt-for-gitt"-praksis
- avdekking av etiske dilemma som tidligere var skjult av rutine – "alle gjør det"
- vilje til forandring

Etisk refleksjon

- Bevisstgjøring av egne verdier og holdninger gjennom dialog, slik at man endrer adferdsmønster
 - Indre dialog
 - I dialog med andre

Gjennom ettertanke, overveielse og tilbakeblikk

Verdikonflikt – fra en barnehage:

«I følge ansatte er det ulikt syn på flere områder når det gjelder hva som er rimelig å forvente av barna. Ansatte mener det er viktig å lære barna å spise og drikke selv så tidlig som mulig. Mange innvandrerforeldre mater barna sine mye lenger enn det vi norske er vant til. Det som kan skje er at barn kommer hjem til sine foreldre uten å ha rørt maten/matpakka og at de derfor er sultne. Dette oppfattes som mangelfull oppfølging fra barnehagens side. Det samme gjelder påkledning. I følge barnehagen er det viktig at barna blir selvhjulpne så fort som mulig. På den annen side er det mange innvandrerforeldre som mener at man bør hjelpe barna til de er vesentlig eldre.»

Oppgave – bevisstgjøring

- **Hva legger jeg i verdibegrepet tillit?**
 - Hva betyr det for meg som person?
- **Hva legger organisasjonen/kommunen i verdibegrepet tillit?**
 - Hva betyr det for meg som folkevalgt/leder/medarbeider/tillitsvalgt?

Reflekter for deg selv i 2 minutter, snakk deretter sammen rundt bordene i 5 minutter.

Felles identitet

Kan bla. utvikles gjennom refleksjon rundt:

- **Organisasjonens verdier og mål**
 - Hvorfor har vi de verdiene vi har?
 - Hva betyr de i praksis, for meg/oss?
Hvordan «gjør» vi de ulike verdiene?
 - Hva er målene til organisasjonen?
 - Harmonerer verdier og mål?

En felles identitet vil gi

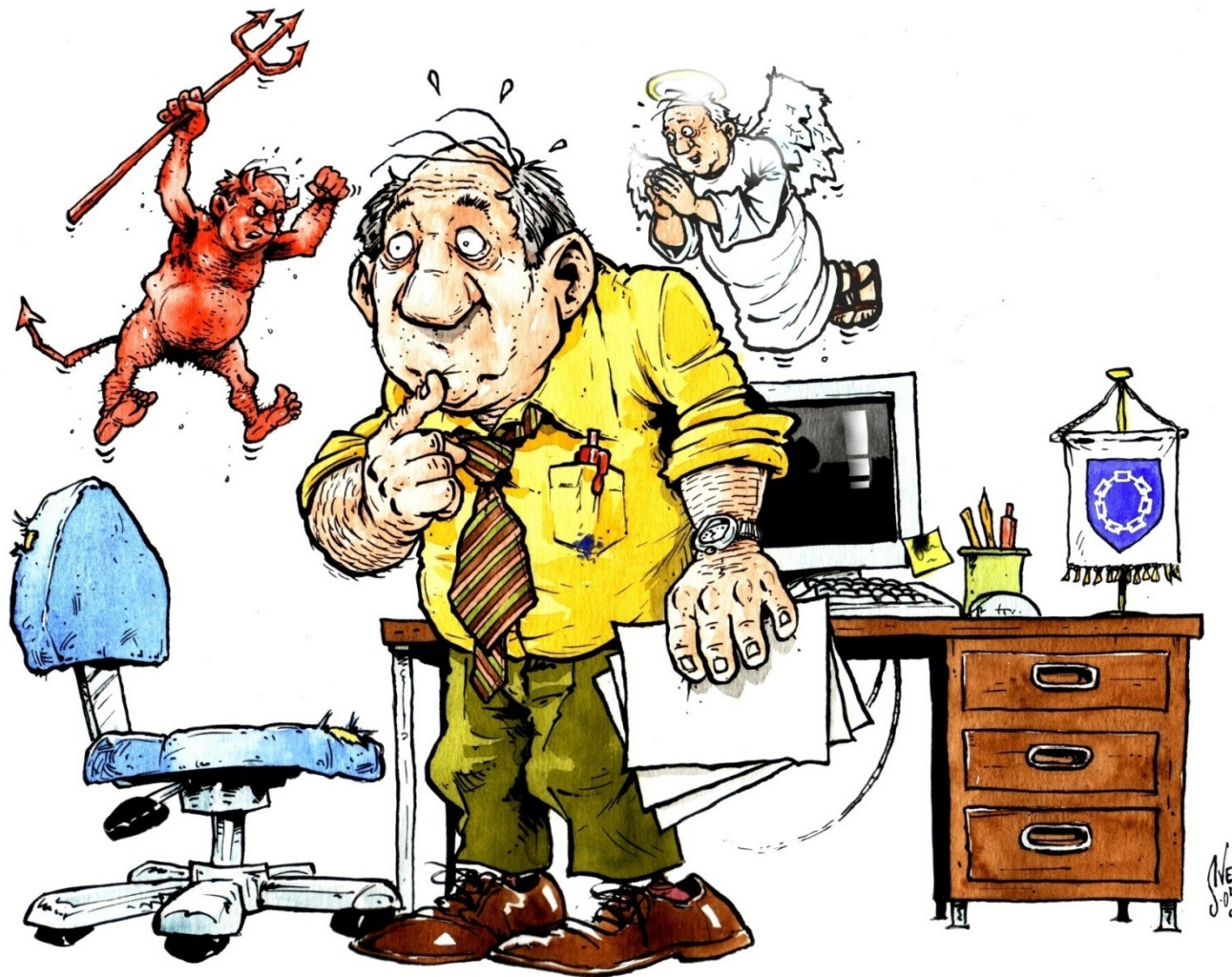
- Øke sammenfall av mening
- Skape større forståelse og engasjement for å løse organisasjonens utfordringer
- Utvide felles virkelighetsforståelse
- Større anledning til medvirkning og innflytelse på eget arbeid – eieforhold til egen arbeidsplass
- Bedre kvalitet på tjenestene = bedre omdømme

Ledelse – politisk og administrativt

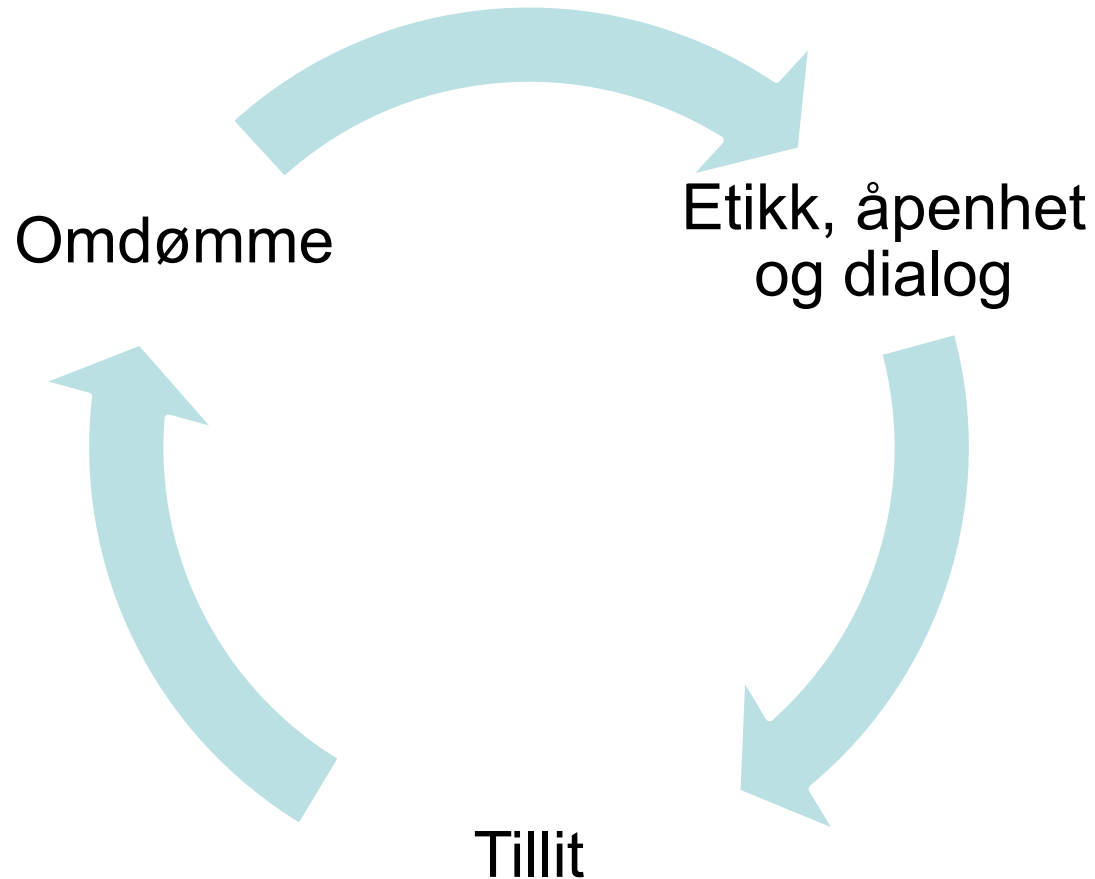
- Tydelig lederadferd
- Kompetanse
- Arbeidsmiljø
- Synliggjøring –
åpenhet og dialog

Vanskelige valg...?

Etikk og omdømme

Egenkontroll

- God etisk standard er et mål for kommunesektoren. Den etiske standarden styrkes gjennom kontinuerlig arbeid med organisasjonskultur og holdninger, rutiner og forvaltningspraksis.

www.etikkportalen.no

Test etikken din

Du er regnskapssjef og invitert til det årlige seminaret i regi av leverandøren av regnskapssystemet. Etter kurset tilbyr leverandøren en drink i baren. Bør du takke ja?

Nei stopp, det bør jeg ikke.

Jeg vet ikke, er litt usikker på hva jeg skal gjøre

Ja, det gjør jeg gjerne.

regnskapssystemet. Etter kurset tilbyr leverandøren en drink i baren. Bø

Ja, det gjør jeg gjerne.

Ja vel, men la det bli én drink og pass på at du spanderer neste gang.

Illustrasjonsfoto Foto: Vidar Ruud

Kommune-topper fikk gratis alkohol

Politikere og rådmenn ble påspandert drinker av Vital Forsikring etter en konferanse i regi av Kommunenes Sentralforbund i Kirkenes forrige uke. – Helt vanlig praksis, sier flere kommunetopper. **DEBATT: Er det greit at kommunetopper tar imot gratis drikke? Diskuter hos oss.**

Navigasjonshjulet

KS

Den menneskelige faktor

- **Det er menneskelig å feile**
- **Det er viktig å etablere systemer og kultur som:**
 - Forebygger feil
 - Avdekker og korrigerer feil før skade skjer
 - Minimerer skade av menneskelige feil
 - Gjør at vi lærer av våre feil
- Vi må skape en **læringsorientert kultur** – ikke en skyldkultur

Kommunen under press

- Utømmelige behov
 - Sårbare brukere
 - Varierende kompetanse
 - Vanskelig rekrutteringssituasjon
 - Manglende ressurser
 - Muligheter for overgrep, maktmisbruk, dårlige tjenester, korrupsjon
-
- Kommunen må forsvare sin oppgave som tjenesteleverandør – etiske snarveier eller tabber kan bli veldig store
 - Jo mindre ressurser og større oppgaver, jo viktigere blir kanskje etikken?

89-åring bor på lageret på sykehjem

89-åring er "lagret" blant julepynt og annet rot. Det til tross for at det er seks ledige rom på sykehjemmet. [SE: 89-åring plassert på lager](#)

LENE GRANLI

INGVILD-ANITA VELDE

Feil på feil i helse og omsorg...?

VG Nett Nyheter Innenriks Artikkel

Demente Tor (79) frøs i hjel

FORLOT SYKEHJEMMET: Tor Lorentzen (79) stakk fra sykehjemmet Nygårdsheimen i Nordland. Dagen etter ble han

Publisert 14.02.12 - 23:10, endret 14.02.12 - 23:46 (VG Nett)
Av [Jda Hanstad](#), [May Linn Gjerding](#) og Heidi Østhus Eriksen

Tweet 1 +7 0 Anbefal 95

I bare joggebuksen klatret Tor Lorentzen (79) ut av
Nygårdsheimen eldresenter. Fordi senteret er utrustet
ble han først funnet dagen etter. Da var han død

FORSTEMMENDE: - Funnene er forstemmende. De er lite risikoteknikk og feil følges ikke tilstrekkelig opp, sier direktør Lars E. Hansen
Helsetilsynet
FOTO: TEUDE PEDERSEN, ANB

Kommunene bryter loven

LOVBRUDD: Eldre får ikke det de har krav på. Statens helseinsyn har funnet lovbrudd i om lag to tredjedeler av tilsynene med kommunenes sosial- og helsetjenester til eldre.

ning for skrepelige eldre med store og sammensatte hjelpebehov.
- Tilsynene viser at mange kommuner har en betydelig vei å gå når det gjelder å sørge for tydelig ansvar og oppgavedelning, både mellom ulike nivåer i kommunene og

Fagerborghjemmet i Oslo kartlegger kostholdet til alle nye pasienter. Maten lages på eget kjøkken.
- Det smaker deilig, sier Margaret Elsie Ebbing. Edith Hamborg og Jean Marie Bazil t.h. FOTO: MONICA STENHAGEN

Får feil medisiner

Helsetilsynet har avdekket at eldre på sykehjem feilmediseres og låses inne i strid med lovverket.

Helsetilsynet sødøkket under sine kontrollbesøk også store avvik når det gjelder medisinering av beboere på sykehjem. I 9 av 12 kommuner var det ikke tryggt nok legemiddelhåndtering og behandling. Personellet som delte ut legemidler var ikke godt nok opplært, legemidlene blir gitt i feil dose, på feil måte, eller til og med til feil pasient.

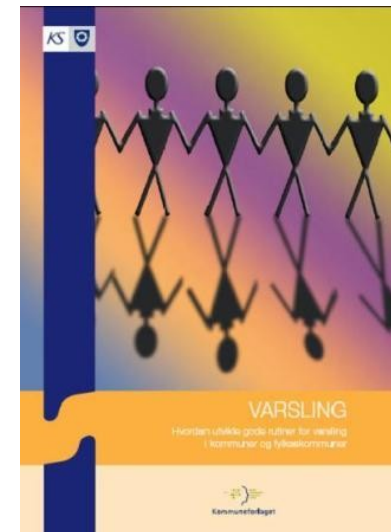
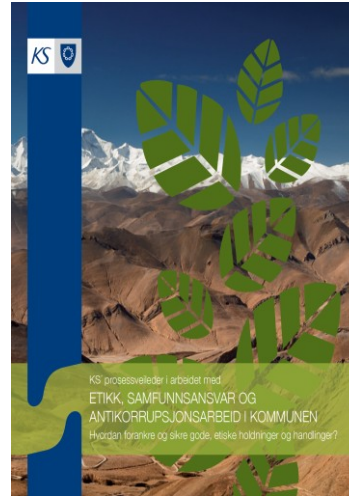
- Men det som var like alvorlig var at feil og nesten-feil ikke ble godt nok fulgt opp, sier direktør Lars E. Hansen. Helseparten er eldre over 70 år får resept på fem ulike legemidler i løpet av et år. Fatale legemiddelbivirkninger forekommer hyppigst blant eldre.

Helsetilsynet dukket i tillegg uanmeldt opp ved 27 sykehjem for å se om de låste beboere inne uten lov hjemmel. I 18 av 27 sykehjem

oppdaget tilsynet at det var vanlig å låse utgangsdøren, dører til fellesareal og hageareal uten at det var vurdert for hver enkelt. Ofte ble dette gjort for å sikre de som kunne forvirre seg ut, men konsekvensen ble at alle på avdelingen ble låst inne.
- Sykehjemmene går ut over hva de har rettlig adgang til når det gjelder å begrense beboernes bevegelsesfrihet, og dette er strider med pasientenes rettssikkerhet, sier Hansen.

Hvordan sikre gode etiske holdninger og handlinger?

- Prosessveileder for kommuner og fylker
- Veileder om varsling
- Etikkportalen

Etisk kompetanse kan trenes

- Andre sektorer kan lære av det systematiske arbeidet med etikk som skjer i helse og omsorg
 - Møteplasser for etisk refleksjon
 - Bevissthet om holdninger og verdier i møte med brukere og pårørende; etisk kompetanseheving

**Nye deltakerkommuner tas opp
nå – frist den 29.februar 2012.**

Les mer på prosjektets nettside:

www.ks.no/etikk-kommune

Not everything that is
faced can be changed,
but nothing can be
changed until it is faced.

James Baldwin